

ירושלים, י"ג בשבט, תשס"ח

20 בינואר, 2008

חוזר מס' ח-06-2223

(10050.doc)

לכבוד

חברות כרטיסי אשראי והתאגידים הבנקאיים

הנדון: אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי (SOX Act 404)

(הוראות הדיווח לציבור)

מבוא

1. בחוזר מס' ח – 06 – 2175 מיום 5.12.05 נקבע כי דרישות סעיף 404 של חוק סרבנס-אוקסלי (Act Sox) (להלן – סעיף 404) יחולו על תאגידים בנקאיים בישראל החל מיום 31.12.08.
2. בחוזר מס' ח-06-2201 מיום 21.2.07 התווספה הוראת שעה מס' 691 בדבר מתכונת דוחות לציבור של חברת כרטיסי אשראי (להלן – חכ"א). ההוראה כוללת בין היתר את חלק 691D בדבר "הצהרה לגבי גילוי". בחוזר זה:
 - א. הוחלו דרישות סעיף 302 של ה-SOX Act גם לגבי חכ"א.
 - ב. נקבע כי בדוח של חכ"א לתקופות המסתיימות ביום 30.6.07 ואילך תיכללנה ההצהרות בהתאם לסעיף 302.
3. בחוזר מס' ח-06-2205 מיום 2.5.07 קבע המפקח על הבנקים, בין היתר, את נוסח ההצהרות לגבי הגילוי בדוחות רבעוניים ושנתיים של חכ"א המבוסס על ההוראה של רשות ניירות ערך בארה"ב (להלן ה-SEC) בדבר "אחריות ההנהלה על בקרה פנימית על דיווח כספי והצהרה לגבי גילוי בדוחות תקופתיים מכוח חוק ניירות ערך":

"Management's Reports on Internal Control Over Financial Reporting
and Certification of Disclosure in Exchange Act Periodic Reports"

4. בחוזר זה מפורטות הוראות שמיועדות ליישם את דרישות סעיף 404. בהתייחס לסעיף 404, נקבעו על-ידי ה-SEC ועל ידי ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) הוראות באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי וחוות דעת רואה החשבון המבקר (attestation report) לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי.
5. תקנות ה-SEC אשר נועדו ליישם את דרישות סעיף 404, מתקנות גם את נוסח ההצהרה לפי סעיף 302 ל-SOX Act, אשר אומץ לגבי חכ"א בחוזר מס' ח-2205-06 מיום 2.5.07. לפיכך, בעתיד תועבר בנפרד התייחסותנו לתיקון נוסח ההצהרה האמורה ולתיקון מתכונת הגילוי בדוח של תאגיד בנקאי וחכ"א, בשל תיקון נוסח ההצהרה האמורה.
6. לאור האמור לעיל, ולאחר התייעצות עם הועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות ועם ועדת הקשר של לשכת רואי חשבון בישראל עם המפקח על הבנקים, החלטתי לאמץ את דרישות סעיף 404, כמפורט להלן.

עיקרי ההוראה

7. חכ"א יישמו את דרישות סעיף 404, וכן את הוראות ה-SEC¹ שפורסמו ויתפרסמו בעתיד מכוחו.
8. סעיף 404 קובע כי:
- (א) ה-SEC תקבע כללים שיחייבו לכלול בכל דוח שנתי דוח בקרה פנימית (an internal control report) אשר בו תיכלל:
- (1) הצהרה על אחריות ההנהלה להקמה ולתחזוק של מערך ונהלי בקרה פנימית נאותים על דיווח כספי; וכן
- (2) הערכה לתום שנת הכספים האחרונה של התאגיד, של אפקטיביות המערך ונהלי הבקרה הפנימית של התאגיד על דיווח כספי.
- (ב) בהתייחס להערכת הבקרה הפנימית הנדרשת כאמור בסעיף קטן (א), כל רואה חשבון מבקר המכין וממציא חוות דעת על הדוחות הכספיים של התאגיד, ימציא חוות דעת על ההערכה שבוצעה על ידי הנהלת התאגיד. חוות דעת הנערכת בהתאם לסעיף זה תיעשה בהתאם לתקנים המתייחסים לחוות דעת כאמור שיאומצו או שיתפרסמו על ידי ה-PCAOB. חוות דעת כאמור לא תהיה במסגרת התקשרות שונה מההתקשרות למתן חוות דעת על הדוחות הכספיים.

¹ לדוגמא, <http://www.sec.gov/rules/final/33-8238.htm>

9. בהוראות ה-SEC נקבע, כי בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על-פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, וכן צוין כי מודל ה-COSO המגדיר בקרה פנימית עונה על דרישותיה ויכול לשמש את התאגידים כאמת מידה לצורך הערכת הבקרה הפנימית. כפי שנקבע על ידי ה-SEC, גם אנו סבורים שמודל ה-COSO עונה על הדרישות, ויכול לשמש חכ"א בישראל לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

10. יישום דרישות הוראתנו מחייב שדרוג ו/או הקמה של מערכות תשתית של בקרות פנימיות בחכ"א, מעבר לזה המתחייב מכוח היותן חברות מאוחדות של תאגידים בנקאיים. הליך פיתוחן של מערכות אלה מחייב את החכ"א להיערך ולקבוע שלבים ויעדי ביניים עד ליישומן המלא.

11. לוח הזמנים ליישום ההוראה :

(א) עד ליום פרסום הדוח לשנת 2007 יש להשלים את ההיערכות המקדימה לביצוע הפרויקט: תכנון הפרויקט (בחכ"א ובחברות הבנות) - מינוי צוות היגוי, מינוי צוות לפרויקט, הגדרת הבקרה הפנימית והיקף העבודה, מטרותיה, תוצרי ביניים, קביעת מתודולוגיה, זיהוי חומרות ותוכנות שייעשה בהן שימוש, קביעת תוכניות עבודה, תקציבים, בניית תוכנית להכשרת עובדים, דרכי תקשורת בין הגורמים השונים וכיו"ב.

(ב) אנו מצפים שחכ"א תשלים את הפרויקט במחצית הראשונה של שנת 2008, כך שביקורת רואה החשבון המבקר תחל לכל המאוחר בחודש 6/08 ותסתיים עד למועד הדיווח (31.12.08).

(ג) הצהרת ההנהלה וחוות דעת של רואה החשבון המבקר: בדוח השנתי של חכ"א לשנה שמסתיימת ביום 31.12.08 תיכלל הצהרת ההנהלה באשר לאחריותה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי ובדוחות הכספיים תיכלל חוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

נוסח הצהרת ההנהלה על הבקרה הפנימית ונוסח חוות הדעת של רואה החשבון המבקר יועברו בנפרד.

12. השלבים ויעדי הביניים של הפרויקט אפשר ויכללו:

(א) זיהוי חשבונות ותהליכים עסקיים מהותיים - זיהוי בקרות פנימיות רלוונטיות לסיכונים הקשורים לדיווח כספי ולגילוי נאות. שלב זה כולל מיפוי של יחידות עסקיות מהותיות וכן חשבונות ותהליכים עסקיים מהותיים לדיווח הכספי. הדבר יסייע לקביעת סדרי עדיפויות ומיקוד בעת הקצאת המשאבים והמאמצים.

(ב) תיעוד תהליכים, הערכת סיכונים ובקרות קיימות - מיפוי הסיכונים והבקרות הפנימיות הקיימות ברמת התהליכים והעסקאות.

(ג) הערכת אפקטיביות הבקרות - תוך תיעוד בדיקות של אפקטיביות הבקרות.

(ד) ניתוח פערים קיימים אל מול מודל הבקרה הפנימית (COSO).

(ה) תיקון ליקויים - בהתאם להערכת המצב לפי מודל ה-COSO, ייקבעו לוחות זמנים וסדרי עדיפויות לתיקון הליקויים ותכנון הפעילות המתקנת. ימונו אחראים לתיקון הליקויים.

נציין, כי שלבי הביניים המפורטים לעיל, מהווים מתווה טנטטיבי כללי, אשר ייתכן שישתנה, יעודכן ויפורט בהמשך - עם התקדמות התהליך, על סמך הניסיון שיצטבר בתאגידים הבנקאיים וחכ"א ובפיקוח על הבנקים.

13. ביום 12.6.07 פרסמה ה-PCAOB² תקן ביקורת מספר 5 בדבר "ביקורת על הבקרה הפנימית של דיווח כספי המשולבת בביקורת דוחות כספיים", המחליף את תקן ביקורת מספר 2.

"An Audit of Internal Control Over Financial Reporting That Is Integrated With An Audit of Financial Statements"

ביום 25.7.07 אישרה ה-SEC את תקן ביקורת מספר 5. התקן יחול על הדוחות הכספיים לשנים הפיסקאליות שתסתיימנה ביום 15 בנובמבר 2007 או לאחריו. אימוץ מוקדם מומלץ. בעבודת הביקורת, רואי החשבון המבקרים של חכ"א יישמו את תקן הביקורת האמור בהתאמות הנדרשות לפי החוקים והתקנות החלים על הביקורת בחכ"א. בנוסף, במידה ובעתיד ייקבעו בארה"ב הבהרות ו/או תקני ביקורת נוספים בהתייחס לאופן יישום דרישות סעיף 404, רואי החשבון המבקרים של חכ"א בישראל יפעלו גם על פי הבהרות ו/או תקנים אלה.

תחילה ותחולה

14. כאמור, דרישות סעיף 404 יחולו החל מהדוחות הכספיים השנתיים של חכ"א ליום 31.12.08.
15. למען הסר ספק מובהר שרק חכ"א שקיבלה אישור ספציפי של המפקח רשאית שלא ליישם את דרישות סעיף 404.
16. קביעת תאריך יעד אינה מונעת מחכ"א ורואי החשבון המבקרים להתחיל ביישום דרישות הסעיף, או חלקן, בטרם הושלמו כל ההליכים.
17. חכ"א שמתקשה ביישום האמור לעיל תפנה אל הממונה על תחום הדיווח הכספי בפיקוח על הבנקים, מר משה שרעבי.

בכבוד רב,

רוני חזקיהו

המפקח על הבנקים

http://www.pcaobus.org/Rules/Rules_of_the_Board/Auditing_Standard_5.pdf²